

dr Aneta Mendrek

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1987-8070>

aneta.mendrek@uek.krakow.pl

adiunkt w Katedrze Prawa Cywilnego, Gospodarczego i Prywatnego Międzynarodowego
Instytut Prawa

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

adwokat, mediator

Doręczenie pisma sądowego za pośrednictwem portalu informacyjnego w przypadku jego nieodebrania – glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2023 r., III CZP 24/23

Słowa kluczowe: doręczenie pisma sądowego; skutek doręczenia; niepodjęcie pisma

W głosowanej uchwale Sąd Najwyższy rozstrzygnął kwestię dnia, w którym następuje skutek doręczenia pisma sądowego za pośrednictwem portalu informacyjnego w razie braku jego odbioru przez adresata. Sąd Najwyższy uchwalił, że w przypadku określonym w art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1327) skutek ten nie następuje w czternastym dniu od umieszczenia pisma w portalu informacyjnym, a w dniu następującym po upływie 14 dni od umieszczenia pisma w portalu informacyjnym. Pogląd ten jest trafny i aktualny również na gruncie obecnego brzmienia art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c., z tym zastrzeżeniem, że nie oznacza on, że w każdym wypadku skutek doręczenia nastąpi w piętnastym dniu od umieszczenia pisma w portalu informacyjnym (art. 115 k.c. w zw. z art. 165 § 1 k.p.c.). Z uwagi na poczynione zastrzeżenie glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Uchwała Sądu Najwyższego z 20 października 2023 r., III CZP 24/23¹

Data doręczenia pisma w przypadku określonym w art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1327) jest dzień następujący po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym.

¹ OSNC 2024, nr 2, poz. 15, LEX nr 3617365, Prok. i Pr.-wkl. 2024, nr 3, poz. 38.

Wprowadzenie

Rozwiązanie przewidujące doręczanie pism sądowych za pośrednictwem portali informacyjnych sądów apelacyjnych zostało wprowadzone do postępowania cywilnego 3 lipca 2021 r. poprzez dodanie w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych² art. 15 zzs⁹ ust. 2–3³.

Z założenia miało mieć ono charakter epizodyczny (obowiązywać w okresie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania tego z nich, który obowiązywał jako ostatni⁴). Unormowanie to zrodziło szereg wątpliwości interpretacyjnych różnie rozstrzyganych w orzecznictwie⁵. Jedna

z nich dotyczyła kwestii podjętej w głosowanej uchwale, tj. wykładni użytego w art. 15 zzs⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy COVID-19 zwrotu „po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym” odnoszącego się do określenia momentu, w jakim pismo sądowe uznaje się za doręczone w przypadku braku jego odebrania przez adresata.

W głosowanej uchwale Sąd Najwyższy rozstrzygnął przedstawione mu przez Sąd Okręgowy w Lublinie zagadnienie prawne: „czy zgodnie z art. 15 zzs⁹ ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm.) datą, w jakiej uznaje się pismo za doręczone, w przypadku braku zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w portalu informacyjnym jest czternasty dzień od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym czy też dzień następnny”. Sąd Najwyższy trafnie wykluczył, aby skutek doręczenia następował w czternastym dniu od zamieszczenia pisma w portalu. Wątpliwości budzi natomiast zawarte w uzasadnieniu prawnym uchwały stwierdzenie, że „sformułowanie zastosowane w art. 15 zzs⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy o Covid-19 należy uznać za równoznaczne ze stwierdzeniem, że w razie biernej postawy adresata doręczenie (skutek doręczenia) następuje po upływie czternastu dni od dnia umieszczenia pisma w porta-

² Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. 2024, poz. 340 ze zm.), dalej: ustawa COVID-19.

³ Przepisy dodane 3 lipca 2021 r. ustawą z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1090).

⁴ Tak art. 15 zzs⁹ ust. 1 ustawy COVID-19 w brzmieniu nadanym mu 15 kwietnia 2023 r. ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 614).

⁵ Zob. m.in. powołane w głosowanym judykacie postanowienia SN z dnia: 11 lutego 2022 r., III CZ 77/22; 20 maja 2022 r., III CZ 124/22; 17 stycznia 2023 r., II UZ 14/22; 27 kwietnia 2023 r., III CZ 390/22, a także przywołane w nim wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 14 września 2021 r., IV.510.47.2021.k.p., <https://sprawy-generalne.brpo.gov.pl/pdf/2021/9/IV.510.47.2021/2930523.pdf> (10.03.2025). Szerzej na temat wątpliwości interpretacyjnych na tle doręczeń przez portal informacyjny w oparciu o art. 15 zzs⁹ ustawy COVID-19 zob. m.in.: A. Michór, *Postępowanie cywilne w okresie epidemii COVID-19*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2021, nr 9, s. 43; J. Gołaczyński, M. Dymitruk, *Rozprawa zdalna i doręczenia elektroniczne w dobie pandemii COVID-19 po wejściu w życie nowelizacji z 28.5.2021 r.*, „Monitor Prawniczy” 2021, nr 13, s. 693–697; K. Gajda-Roszczyńska, *Przebudowa wymiaru sprawiedliwości w czasach pandemii*

COVID-19 ze szczególnym uwzględnieniem postępowania cywilnego, „Polski Proces Cywilny” 2022, nr 1, s. 29; G. Karaś, A. Zalesińska, *Doręczenia elektroniczne w trybie art. 15 zzs⁹ KoronawirusU* [w:] *Postępowanie cywilne w czasie pandemii. E-doręczenia, rozprawa zdalna, posiedzenia niejawne, składanie pism procesowych*, red. J. Gołaczyński, Warszawa 2022, Legalis; I. Wolwiak, *Wykorzystanie Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych do dokonania czynności procesowej sądu*, „Iustitia” 2021, nr 2, s. 74–81; *idem*, *Czy można przyjąć skutek doręczenia względem pełnomocnika, który nie złożył wniosku o założenie konta w portalu informacyjnym dla zapoznania się z treścią pisma sądowego*, „Polski Proces Cywilny” 2022, nr 1, s. 233–246.

lu informacyjnym, a tym samym z kolejnym (piętnastym) dniem, następującym po upływie czternastu dni od dnia złożenia pisma”. Sformułowanie samej sentencji uchwały zdaje się być w tym zakresie bardziej ogólne, a przez to trafne. Brzmienie sentencji nie wyklucza, że biorąc pod uwagę unormowania art. 115 k.c.⁶ w zw. z art. 165 § 1 k.p.c.⁷, termin 14 dni do odbioru pisma (wskazany w art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy COVID-19, a *de lege lata* w art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c.) może upłynąć później, a w konsekwencji również skutek doręczenia pisma, które nie zostało w tym terminie odebrane, może *ad casum* nastąpić nie w piętnastym dniu od umieszczenia treści pisma w portalu, lecz później. Rozróżnienia wymaga bowiem kwestia upływu terminu do odbioru pisma zamieszczonego w portalu informacyjnym od problemu określenia terminu, w którym następuje skutek doręczenia takiego pisma w razie bezskutecznego upływu terminu do jego odbioru. W istocie zarówno przedstawione przez Sąd Okręgowy w Lublinie zagadnienie prawne, jak i wywody Sądu Najwyższego koncentrowały się nie tyle na określeniu, kiedy upływa czternastodniowy termin do odbioru pisma zamieszczonego w portalu oraz czy może on przypadać na sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy⁸, ile na rozstrzygnięciu, czy w przypadku braku odbioru pisma skutek doręczenia następuje w ostatnim dniu, w którym adresat pisma powinien był odebrać (co byłoby spójne z rozwiązaniem przyjętym na gruncie art. 139 § 1 k.p.c., a w każdym razie z utrwaloną wykładnią tego przepisu), czy też w dniu po nim następującym, który *ad casum* w sprawie, na kanwie której podjęto uchwałę, przypadał w piętnastym dniu od zamieszcze-

nia pisma w portalu. Jak się wydaje, w takim właśnie kontekście należy odczytywać przytoczony wyżej fragment uzasadnienia uchwały.

Pomimo uchylenia 13 marca 2024 r. art. 15zsz⁹ ustawy COVID-19 zagadnienie będące przedmiotem glosowanej uchwały jest nadal aktualne. 14 marca 2024 r. instytucja doręczeń przez portal informacyjny została przeniesiona do art. 131^{1a} k.p.c.⁹ Chociaż jej kształt częściowo różni się od rozwiązań przyjętych w ustawie COVID-19¹⁰, to wyrażenie odnoszące się do momentu określenia skutku doręczenia („po upływie 14 dni”) zostało powtórzone w art. 131^{1a} § 2 zdaniem trzecie k.p.c., na co również zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu przedmiotowej uchwały. Omawiane zagadnienie zasługuje na uwagę z co najmniej dwóch powodów. Po pierwsze, na gruncie art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c. w doktrynie nadal zdaje się dominować stanowisko odmienne niż wyrażone w glosowanej uchwałce. Po drugie, z uwagi na aktualny wadliwy spo-

⁹ Ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1860).

¹⁰ Na temat doręczeń za pośrednictwem portalu informacyjnego zob. m.in. I. Wolwiak, *Model doręczeń w Kodeksie postępowania cywilnego po nowelizacjach z 9.03.2023 r. oraz z 7.07.2023 r.*, „Polski Proces Cywilny” 2023, nr 4, s. 633–637; *idem* [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. P. Ryłski, Legalis 2024, art. 131^{1a}; J. Gołaczyński, *Doręczenia elektroniczne w sprawach cywilnych i karnych*, „Palestra” 2024, nr 5, s. 7–24; A. Kościółek [w:] *Postępowanie przed sądem pierwszej instancji w procesie cywilnym. Czynności i przebieg postępowania*, t. 3B, red. K. Flaga-Gieruszyńska, P. Osowy, Warszawa 2024, s. 233; K. Weitz [w:] *Doręczenia w postępowaniu cywilnym. Komentarz do art. 131–147 k.p.c.*, red. M. Dziurda, T. Ereciński, Warszawa 2024, art. 131^{1a}, nt. 1–8; A. Zalesińska, *Rozdział 2. Portal Informacyjny* [w:] *E-Sąd. E-doręczenia, rozprawy zdalne, systemy teleinformatyczne w sądownictwie. Komentarz praktyczny*, red. J. Gołaczyński, A. Zalesińska, Legalis 2024; G. Karaś, W. Łukowski, A. Zalesińska, *Doręczenia elektroniczne w procedurze cywilnej* [w:] *E-Sąd. E-doręczenia, rozprawy zdalne, systemy teleinformatyczne w sądownictwie. Komentarz praktyczny*, red. J. Gołaczyński, A. Zalesińska, Legalis 2024.

⁶ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2024, poz. 1061 ze zm.).

⁷ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2024, poz. 1568 ze zm.).

⁸ Problem ten nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, w której Sąd Okręgowy w Lublinie przedstawił zagadnienie prawne. W przedmiotowej sprawie czternasty dzień od zamieszczenia pisma w portalu przypadał na 4 maja 2022 r. (środe).

sób skonfigurowania portalu informacyjnego. W razie nieodebrania pisma w terminie zarówno w portalu, jak i w generowanym przezeń potwierdzeniu odbioru jako data doręczenia prezentowany jest dzień, w którym upłynął czternastodniowy termin do jego odbioru. Taka informacja może wprowadzać w błąd użytkowników i prowadzić do daleko idących negatywnych konsekwencji procesowych dla stron postępowania, w szczególności do bezpodstawnego uznania przez sąd czynności za bezskuteczną lub niedopuszczalną.

Argumenty Sądu Najwyższego

Zasadniczym źródłem wątpliwości interpretacyjnych, a co za tym idzie – rozbieżności w praktyce orzeczniczej, była niespójność rezultatów wykładni językowej art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy o COVID-19 (a więc tego, że ostatni dzień czternastodniowego terminu od umieszczenia pisma w portalu nie jest dniem, w którym pismo uznaje się za doręczone) z rozwiązaniami przyjętym na gruncie art. 139 § 1 i art. 145 zdanie drugie k.p.c.¹¹

Sąd Najwyższy podkreślił, że brzmienie art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy COVID-19 przesądza, że „doręczenie nie następuje czternastego dnia (w czternastym dniu) od umieszczenia pisma w portalu informacyjnym, względnie z upływem ostatniego dnia czternastodniowego terminu (por. art. 145 zdanie drugie k.p.c.), lecz po upływie tego terminu, co logicznie zakłada jego uprzednią ekspirację”.

Dostrzegając powyższą niespójność i oceniając ją jako niepożądaną i niecelową, Sąd

Najwyższy celnie podkreślił, że przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie (sposób określenia, kiedy w sensie procesowym dochodzi do skutku doręczenie nieodebranego pisma) nie godzi ani w funkcje instytucji doręczeń (funkcję gwarancyjną ani w efektywność dostępu do sądu), ani w założenie racjonalności ustawodawcy. Doprowadziło to do konkluzji, że wskazana niespójność nie uzasadnia odstąpienia od brzmienia przepisu, tym bardziej że prowadziłyby to do rezultatu niekorzystnego dla strony.

Sąd Najwyższy podał w wątpliwość zasadność wywodzenia z zaistniałej niespójności odmiennej intencji prawodawcy. W tym zakresie zwrócił uwagę, że użyty w art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy o COVID-19 zwrot „po upływie 14 dni” odpowiada aktualnemu brzmieniu art. 131¹ § 2 zdanie trzecie k.p.c., do którego został on wprowadzony¹² w miejsce uprzedniego sformułowania przewidującego skuteczność doręczenia „z upływem 14 dni”. Ponadto został on powtórzony w art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c., pomimo że ustawodawca musiał być świadomy jego niespójności ze stanowiskiem utrwalonym na tle art. 139 k.p.c. i treścią art. 145 zdanie drugie k.p.c. W końcu Sąd Najwyższy wskazał, że rozwiązanie przyjęte w art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy o COVID-19 jest spójne z rozwiązaniem zawartym w art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych¹³, będącej aktem mającym modelowo regulować problematykę doręczeń elektronicznych w postępowaniach przed organami państwa, w tym w postępowaniu cywilnym. Przepis art. 42 ust. 2 u.d.e. stanowi, że w przypadku, o którym mowa w art. 41 ust. 1 pkt 3 (tj. jeżeli w terminie 14 dni od dnia wplynięcia korespondencji przesłanej przez podmiot publiczny na adres do doręczeń elektronicznych podmiotu niepublicznego adresat jej nie odebrał), korespondencję

¹¹ W głosowanej uchwale SN przypominał, że w odniesieniu do art. 139 § 1 k.p.c., mimo braku wyraźnego unormowania, zarówno w doktrynie, jak i w judykaturze utrwalone jest stanowisko, że w razie nieodebrania pisma w terminie przeznaczonym do jego odbioru skutek doręczenia następuje w ostatnim dniu tego terminu (tak też uchwała siedmiu sędziów SN [zasada prawna] z dnia 10 maja 1971 r., III CZP 10/71, OSNCP 1971, nr 11, poz. 187.). Również w przypadku doręczenia, o którym mowa w art. 145 zdanie drugie k.p.c., skutek doręczenia następuje w ostatnim dniu miesięcznego terminu.

¹² 1 lipca 2016 r. ustawą z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 218).

¹³ Tj. Dz.U. 2024, poz. 1045 ze zm. (dalej: u.d.e.).

uznaje się za doręczoną w dniu następującym po upływie 14 dni od wskazanego w dowodzie otrzymania dnia wpłynięcia korespondencji na adres do doręczeń elektronicznych podmiotu niepublicznego.

Na szczególną uwagę zasługują również spostrzeżenia Sądu Najwyższego odnoszące się do istoty doręczenia w postępowaniu cywilnym¹⁴. W tym zakresie Sąd Najwyższy podkreślił m.in., że doręczenie jako czynność procesowa polegająca na uprząstąpieniu adresatowi pisma ma charakter konwencjonalny (jest konstruowana przez określone reguły sensu), dlatego może znacząco odbiegać od doręczenia w jego pozaprawnym znaczeniu (czyli fizycznego wręczenia lub dostarczenia przesyłki do adresata). Niezbędnym elementem sposobów doręczenia niepolegających na wręczeniu pisma adresatowi jest określenie chwili, w której doręczenie (skutek doręczenia) następuje. Kwestia ta jest niekiedy przedmiotem wyraźnej regulacji prawnej (tak m.in. art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy COVID-19), w innych przypadkach pozostawia się ją orzecznictwu i nauce (tak art. 139 § 1 k.p.c.). W odniesieniu do doręczenia przez portal informacyjny ustawodawca zdecydował się uregulować datę, w której następuje skutek doręczenia, i tak właśnie należy odczytywać art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy o COVID-19. Podobnie jak w art. 145 zdanie drugie k.p.c., art. 44 § 4 k.p.a.¹⁵, art. 73 § 4 p.p.s.a.¹⁶ i art. 150 § 4 o.p.¹⁷, chodzi w nim o określenie chwili, w której następuje doręczenie, a nie jedynie chwili wygenerowania w systemie informatycznym potwierdzenia, że doręczenie doszło do skutku.

¹⁴ Na temat doręczeń w ogólności zob. szerzej m.in.: T. Demendecki, *Doręczenia w procesie cywilnym*, Lublin 2015, *passim*; I. Wolwiak, *Doręczenia w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2015, *passim*.

¹⁵ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. 2024, poz. 572).

¹⁶ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. 2024, poz. 935 ze zm.).

¹⁷ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2023, poz. 2383 ze zm.).

Aktualność poglądu wyrażonego w uchwale na gruncie art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c.

Głosowane stanowisko zostało zaaprobowane w późniejszych wypowiedziach Sądu Najwyższego¹⁸. Natomiast w doktrynie nadal zdaje się dominować pogląd odmienny, zakładający, że w omawianej sytuacji skutek doręczenia przypada na ostatni dzień czternastodniowego terminu do obioru pisma¹⁹.

Jak już zasygnalizowano na wstępie, przedstawiona w głosowanej uchwale wykładnia zwrotu „po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma²⁰” pozostaje trafna i aktualna na gruncie unormowania art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c.²¹

Przepis art. 131^{1a} § 2 zdanie pierwsze k.p.c. stanowi, że pismo sądowe podlegające doręczeniu poprzez umieszczenie jego treści w portalu informacyjnym uznaje się za doręczone w chwili wskazanej w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji. Potwierdzenie takie jest generowane automatycz-

¹⁸ W judykaturze SN został on zaaprobowany również w postanowieniach z dnia: 30 listopada 2023 r., III CZ 181/23, LEX nr 3689946; 13 grudnia 2023 r., III CZ 321/23, LEX nr 3651947; 10 stycznia 2025 r., III CZ 255/24, LEX nr 3818798; 30 stycznia 2025 r., III CZ 192/24, LEX nr 3824513.

¹⁹ Tak m.in. W. Łukowski, 6. *Data doręczenia i jego skutki prawne. Doręczenia w dni wolne. Doręczenie przez „awizo”* [w:] *E-Sąd. E-doręczenia, rozprawy zdalne, systemy teleinformatyczne w sądownictwie. Komentarz praktyczny*, red. J. Gołaczyński, A. Zalesińska, Legalis 2024; A. Kościółek [w:] *Postępowanie przed sądem pierwszej instancji w procesie cywilnym. Czynności i przebieg postępowania*, t. 3B, red. K. Flaga-Gieruszyńska, P. Osowy, Warszawa 2024, s. 233. Na gruncie identycznego sformułowania użytego w art. 131¹ § 2 zdanie trzecie k.p.c. również: K. Flaga-Gieruszyńska [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Legalis 2024, art. 131¹, nt. 3; K. Markiewicz [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I, red. T. Szanciło, Legalis 2019, art. 131¹, nt. 3. Wyrażony w głosowanej uchwale pogląd SN został zaaprobowany przez I. Wolwiaka [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. P. Rylski, Legalis 2024, art. 131^{1a}, nt. 45–47.

²⁰ Wedle art. 131^{1a} § 2 k.p.c. „treści pisma”.

²¹ Tak trafnie: I. Wolwiak [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. P. Rylski, Legalis 2024, art. 131^{1a}, nt. 45–47.

nie w chwili odbioru pisma²². Z kolei zgodnie ze zdaniem trzecim art. 131^{1a} § 2 k.p.c. w przypadku braku dokumentu potwierdzającego doręczenie (w sytuacji, gdy adresat nie odebrał pisma) „doręczenie uznaje się za skuteczne po upływie 14 dni od dnia umieszczenia treści pisma w portalu informacyjnym w sposób, o którym mowa w § 1 zdanie pierwsze” (tj. poprzez umieszczenie jego treści w portalu informacyjnym w sposób umożliwiający uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie).

Warto podkreślić, że art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c. wyznacza z jednej strony termin do odbioru pisma przez adresata (14 dni od umieszczenia treści pisma w portalu informacyjnym), z drugiej strony dzień, w którym „nieodebrane” pismo należy uznać za doręczone (dzień następujący po dniu, w którym bezskutecznie upłynął termin do odbioru pisma). Czternasty dzień od umieszczenia treści pisma w portalu wyznacza „koniec terminu do wykonania czynności” w rozumieniu art. 115 k.c. Zatem jeżeli czternasty dzień przypada w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, to czternastodniowy termin do odbioru pisma wynikający z art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c. upływa zgodnie z art. 115 k.c. w zw. z art. 165 § 2 k.p.c. następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą²³. W konsekwencji jeżeli do upływu tego terminu użytkownik nie odbierze pisma, doręczenie, o którym mowa w art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c., dojdzie do skutku w dniu następującym po tak wyznaczonym upływie terminu do odbioru pisma. Nie ma przy tym przeszkód, aby sam

skutek doręczenia nastąpił w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy²⁴.

Przykładowo jeżeli czternasty dzień od umieszczenia treści pisma w portalu informacyjnym przypadłaby w sobotę, to termin do jego odbioru upływałby w najbliższy poniedziałek (zakładając, że nie byłby on dniem ustawowo wolnym od pracy). W razie zaniechania jego odbioru do poniedziałku włącznie skutek doręczenia, o którym mowa w art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c., nastąpiłby we wtorek (niezależnie od tego, czy byłby on dniem ustawowo wolnym od pracy). W podanym przykładzie doręczenie należałoby uznać za skuteczne w siedemnastym dniu od umieszczenia treści pisma w portalu. Jeżeli czternasty dzień przypadłaby w piątek niebędący dniem ustawowo wolnym od pracy, to doręczenie nieodebranego pisma na podstawie art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c. nastąpiłoby w sobotę – będącą piętnastym dniem od umieszczenia pisma.

Przeciw zaprezentowanej wyżej interpretacji nie przemawia brzmienie zdania drugiego art. 131^{1a} § 2 k.p.c. Przepis ten wyłącza zastosowanie art. 134 § 1 k.p.c. Przesądza on, że odbiór pisma w portalu informacyjnym (polegający na wywołaniu przez użytkownika funkcji „Odbierz” w module „Moje doręczenia”) w dniu ustawowo wolnym od pracy lub w porze nocnej nie wymaga uprzedniego zarządzenia prezesa sądu²⁵. W istocie jest to naturalna konsekwencja odmiennego charakteru doręczenia za pośrednictwem portalu w porównaniu z tradycyjnym doręczeniem²⁶. W uzasadnieniu głosowanej

²² Ustawa nie posługuje się pojęciem odbioru pisma, należy jednak przez nie rozumieć wywołanie przez użytkownika konta funkcji „Odbierz” w module „Moje doręczenia” służącym do doręczania pism w sposób umożliwiający uzyskanie przez odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie. Zob. § 2 pkt 3 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego w postępowaniu cywilnym (Dz.U. poz. 368).

²³ Podobnie w tej kwestii wypowiada się W. Łukowski, 6. *Data doręczenia...*

²⁴ Zob. postanowienie SN z dnia 30 listopada 2023 r., III CZ 181/23, LEX nr 3689946.

²⁵ Podobnie: K. Weitz [w:] *Doręczenia w postępowaniu cywilnym. Komentarz do art. 131–147 k.p.c.*, red. M. Dziurda, T. Ereciński, Warszawa 2024, art. 131^{1a}, nt. 6, przy czym K. Weitz przyjmuje, że wyłączenie zastosowania art. 134 § 1 k.p.c. dotyczy również sytuacji, o której mowa w art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie, tj. gdy brak jest dokumentu potwierdzającego doręczenie. Brak dokumentu potwierdzającego doręczenie to sytuacja odnosząca się właśnie do braku aktywności adresata wyrażającej się w wywołaniu funkcji „Odbierz”. Jak się wydaje, art. 134 § 1 k.p.c. w ogóle do takiej sytuacji się nie odnosi.

²⁶ W odniesieniu do doręczeń elektronicznych A. Kościółek (*Elektroniczne czynności procesowe w świetle nowe-*

uchwały Sąd Najwyższy trafnie wskazał, że omawiane doręczenie polega na uprzywilejowaniu poprzez umieszczenie treści pisma w postaci elektronicznej w portalu informacyjnym będącym systemem teleinformatycznym. Wyłączenie zastosowania art. 134 § 1 k.p.c. nie oznacza wyłączenia zastosowania art. 115 k.c. w zw. z art. 165 § 1 k.p.c. Innymi słowy – możliwość skutecznego „odbioru” przez adresata pisma w dniu ustawowo wolnym od pracy lub w porze nocnej nie nakłada na niego powinności odbierania pisma zamieszczonego w systemie w sobotę lub w dniu ustawowo wolnym od pracy.

Odmierna praktyka funkcjonowania portalu informacyjnego od 14 marca 2024 r.

Z perspektywy powyższych uwag wypada zauważyć, że praktyka funkcjonowania portalu informacyjnego jest aktualnie sprzeczna z wykładnią wyrażoną w głosowanej uchwale. Otóż w przypadku, gdy adresat nie odbierze pisma najpóźniej w czternastym dniu od zamieszczenia treści pisma w portalu i dzień ten nie przypada na sobotę ani na dzień ustawowo wolny od pracy, w portalu informacyjnym w zakładce „Moje doręczenia” obok informacji o dacie umieszczenia jako „data doręczenia (F):” prezentowana jest data, w której przypadał czternasty dzień od umieszczenia treści pisma w portalu. Obok tej daty znajduje się odnośnik oznaczony znakiem zapytania, pod którym zamieszczona jest adnotacja o treści: „Od 14 marca 2024 oznacza termin odebrania w wyniku niepodjęcia przez adresata”. Poniżej jako status pisma wskazany jest „zwrot” (w odróżnieniu od statusu pism odebranych oznaczanych jako „doręczone”). Przykładowo wygląda to w następujący sposób:

Data umieszczenia w PI: 29.11.2024 23:

Data doręczenia (F): 13.12.2024

Status: Zwrot

Z kolei w treści Elektronicznego Potwierdzenia Obioru Korespondencji (generowane automatycznie w portalu informacyjnym) w omawianym przypadku widnieją m.in. następujące informacje:

Data doręczenia:	13.12.2024
Status:	Doręczone
Adnotacje:	Pismo uznano za doręczone. Nie zostało podjęte w terminie..

Takie skonfigurowanie portalu informacyjnego jest wadliwe i wynika z błędnej wykładni przepisów (zarówno art. 131^{1a} k.p.c., jak i przepisów rozporządzenia wykonawczego). Prawidłowa interpretacja przepisów powinna prowadzić do wskazania, że w zobrazowanym wyżej przykładzie datą doręczenia pisma (ściślej: datą, z jaką należy uznać je za doręczone) był 14 grudnia 2024 r. (sobota).

Oczywiście ani niewłaściwe skonfigurowanie ustawień portalu informacyjnego, ani sprzeczne z ustawą przepisy rozporządzenia (za takie należałoby uznać unormowania, które przewidywałyby przyjęcie skutku doręczenia w czternastym dniu od zamieszczenia treści w portalu pisma, co do którego adresat nie wywołał funkcji „Odbierz” w module „Moje doręczenia”²⁷) nie powinny prowadzić do uznania przez sąd za spóźnioną, a w związku z tym bezskuteczną czy niedopuszczalną czynności dokonanej w terminie liczonym zgodnie z zaprezentowaną wyżej wykładnią.

Analiza przepisów rozporządzenia²⁸ wydane-go na podstawie art. 131^{1a} § 4 k.p.c. prowadzi do wniosku, że możliwa jest taka ich interpretacja, która pozostaje w zgodzie z proponowaną wyżej wykładnią art. 131^{1a} k.p.c. W tym zakresie aktualne pozostaje spostrzeżenie zawarte w głosowanym orzeczeniu, że przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października

²⁷ W istocie przepisy rozporządzenia unormowań takich nie zawierają.

²⁸ Zob. w szczególności § 2 pkt 3 i pkt 5 oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego w postępowaniu cywilnym (Dz.U. poz. 368).

lizacji z 10.7.2015 r., „Prawo Mediów Elektronicznych” 2017, nr 1, s. 7) zwraca uwagę, że jest to konsekwencja możliwości zalogowania się do systemu teleinformatycznego z dowolnego miejsca i o dowolnej porze.

2015 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych²⁹ nie określa daty doręczenia pisma, a wyłącznie nakazuje uwidocznić na koncie adresata datę, w której upłynął czter nastodniowy termin. Również § 4 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego w postępowaniu cywilnym³⁰ nie odnosi się do daty doręczenia. Przepis ten stanowi: „Po odbiorze pisma na koncie, na którym umieszczono pismo, jest automatycznie prezentowana data jego odbioru, a w przypadku nieodebrania pisma w terminie 14 dni od dnia umieszczenia pisma na koncie – data, w której upłynął termin, o którym mowa w art. 131^{1a} § 2 k.p.c. Problem zatem tkwi przede wszystkim w prawidłowej wykładni przepisów i dostosowaniu do niej funkcjonalności portalu informacyjnego oraz prezentowanych w nim treści.

Podsumowanie

Reasumując, pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w głosowanej uchwale zasługuje na aprobatę, podobnie jak leżąca u jego podstaw argumentacja prawna wyrażona w jej uzasadnieniu. Słusznie Sąd Najwyższy stwierdził, że skutek doręczenia pisma w przypadku określonym w art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy COVID-19 następował w dniu następującym po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym. Wypada przy tym

doprecyzować, że nie w każdym przypadku był to piętnasty dzień od umieszczenia pisma w portalu. Jeżeli koniec czternastodniowego terminu do odbioru pisma przypadał na sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, to termin ten zgodnie z art. 115 k.c. w zw. z art. 165 § 1 k.p.c. upływał następnego dnia, który nie był dniem wolnym od pracy ani sobotą. W konsekwencji jeżeli do upływu tego terminu użytkownik nie odebrał pisma, skutek doręczenia, o którym mowa art. 15zsz⁹ ust. 3 zdanie drugie ustawy COVID-19, przypadał na dzień następujący po tak wyznaczonym upływie terminu do odbioru pisma. Nie było przy tym przeszkód, aby skutek ten nastąpił w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy.

Zapatrywanie to jest poprawne i aktualne również na tle dodanego 14 marca 2024 r. art. 131^{1a} § 2 zdanie trzecie k.p.c.

Z tej perspektywy krytycznie należy się odnieść do skonfigurowania ustawień portalu informacyjnego w sposób niezgodny z tymi unormowaniami, tj. prezentowania na kontach użytkowników oraz generowanych przez system potwierdzeniach odbioru czternastego dnia od umieszczenia treści pisma w systemie jako daty doręczenia nieodebranego pisma. Choć wadliwa konfiguracja portalu informacyjnego nie przesądza o momencie, w jakim następuje skutek doręczenia, to niewątpliwie może się przyczynić w wielu wypadkach do błędnego uznania przez sąd czynności za bezskuteczną.

Podjęte w uchwale zagadnienie ujawnia też szerszy problem związany z brakiem spójności unormowań odnoszących się do terminu nastąpienia skutku doręczenia nieodebranego pisma, czy to na gruncie w poszczególnych procedur, czy w ramach jednej procedury. *De lege ferenda* pożądane wydaje się przyjęcie w tym zakresie jednolitych rozwiązań³¹.

²⁹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 2015 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych (t.j. Dz.U. 2023, poz. 452).

³⁰ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego w postępowaniu cywilnym (Dz.U. poz. 368).

³¹ Publikacja prezentuje wyniki badań naukowych przeprowadzonych w ramach projektu nr 093/EPC/2024/POT finansowanego ze środków subwencji przyznanej Uniwersytetowi Ekonomicznego w Krakowie.

Abstract**Date of service of the court document via the information portal in the event of failure to collect it – commentary on the Judgment of the Supreme Court of 20 October 2023, III CZP 24/23**

Keywords: service of a court document; effect of service; failure to receive a document

In the resolution in question, the Supreme Court resolved the issue of the date on which service of a court document via an information portal takes effect if it is not taken up by the addressee. The Supreme Court decided that in the case referred to in Article 15z§9(3), second sentence, of the Act of 2 March 2020 on special solutions related to preventing, counteracting and combating COVID-19, other infectious diseases and crisis situations caused by them (consolidated text: Journal of Laws of 2023, item 1327), this effect does not take effect on the 14th day from the date of placing the letter on the information portal, but on the day following the lapse of the 14th from the date of placing the letter on the information portal. This view should be regarded as accurate and valid also on the basis of Art. 131^{1a} §2, third sentence of the Civil Procedure Code, with the proviso that it does not mean that in every case service takes effect on the 15th day from the date of posting the document on the information portal (see Article 115 of the Civil Code in connection with Article 165 § 1 of the Civil Procedure Code). Due to the reservations made, the commentary has a partially approving character.

Bibliografia**Literatura**

Demendecki T., *Doręczenia w procesie cywilnym*, Lublin 2015.

Flaga-Gieruszyńska K. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Legalis 2024.

Gajda-Roszczyńska K., *Przebudowa wymiaru sprawiedliwości w czasach pandemii COVID-19 ze szczególnym uwzględnieniem postępowania cywilnego*, „Polski Proces Cywilny” 2022, nr 1.

Gołaczyński J., *Doręczenia elektroniczne w sprawach cywilnych i karnych*, „Palestra” 2024, nr 5.

Gołaczyński J., Dymitruk M., *Rozprawa zdalna i doręczenia elektroniczne w dobie pandemii COVID-19 po wejściu w życie nowelizacji z 28.5.2021 r.*, „Monitor Prawniczy” 2021, nr 13.

Karaś G., Zalesińska A., *Doręczenia elektroniczne w trybie art. 15z§9 KoronawirusU [w:] Postępowanie cywilne w czasie pandemii. E-doręczenia, rozprawa zdalna, posiedzenia niejawne, składanie pism procesowych*, red. J. Gołaczyński, Warszawa 2022.

Karaś G., Łukowski W., Zalesińska A., *Doręczenia elektroniczne w procedurze cywilnej [w:] E-Sqd. E-doręczenia, rozprawy zdalne, systemy teleinformatyczne w sądownictwie. Komentarz praktyczny*, red. J. Gołaczyński, A. Zalesińska, Legalis 2024.

Kościółek A. [w:] *Postępowanie przed sądem pierwszej instancji w procesie cywilnym. Czynności i przebieg postępowania*, t. 3B, red. K. Flaga-Gieruszyńska, P. Osowy, Warszawa 2024.

Kościółek A., *Elektroniczne czynności procesowe w świetle nowelizacji z 10.7.2015 r.*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2017, nr 1.

Łukowski W., *6. Data doręczenia i jego skutki prawne. Doręczenia w dni wolne. Doręczenie przez „awizo” [w:] E-Sqd. E-doręczenia, rozprawy zdalne, systemy teleinformatyczne w sądownictwie. Komentarz praktyczny*, red. J. Gołaczyński, A. Zalesińska, Legalis 2024.

Markiewicz K. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I, red. T. Szancilo, Legalis 2019.

Michór A., *Postępowanie cywilne w okresie epidemii COVID-19*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2021, nr 9.

- Weitz K. [w:] *Doręczenia w postępowaniu cywilnym. Komentarz do art. 131–147 k.p.c.*, red. M. Dziurda, T. Ereciński, Warszawa 2024.
- Wolwiak I. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. red. P. Rylski, Legalis 2024.
- Wolwiak I., *Czy można przyjąć skutek doręczenia względem pełnomocnika, który nie złożył wniosku o założenie konta w portalu informacyjnym dla zapoznania się z treścią pisma sądowego?*, „Polski Proces Cywilny” 2022, nr 1.
- Wolwiak I., *Doręczenia w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2015.
- Wolwiak I., *Model doręczeń w Kodeksie postępowania cywilnego po nowelizacjach z 9.03.2023 r. oraz z 7.07.2023 r.*, „Polski Proces Cywilny” 2023, nr 4.
- Wolwiak I., *Wykorzystanie Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych do dokonania czynności procesowej sądu*, „Iustitia” 2021, nr 2.
- Wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 14 września 2021 r., IV.510.47.2021.k.p., <https://sprawy-generalne.brpo.gov.pl/pdf/2021/9/IV.510.47.2021/2930523.pdf> (10.03.2025).
- Zalesińska A., *Rozdział 2. Portal Informacyjny [w:] E-Sąd. E-doręczenia, rozprawy zdalne, systemy teleinformatyczne w sądownictwie. Komentarz praktyczny*, red. J. Gołaczyński, A. Zalesińska, Legalis 2024.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. 2024, poz. 572).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2024, poz. 1061 ze zm.).
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. 2024, poz. 1568 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2023, poz. 2383 ze zm.).
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. 2024, poz. 935 ze zm.).
- Ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 218).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 2015 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych (t.j. Dz.U. 2023, poz. 452).
- Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. 2024, poz. 340 ze zm.).
- Ustawa z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (t.j. Dz.U. 2024, poz. 1045 ze zm.).
- Ustawa z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1090).
- Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 614).
- Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1860).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 marca 2024 r. w sprawie doręczania pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego w postępowaniu cywilnym (Dz.U. poz. 368).

Orzecznictwo

- Uchwała SN(7z) z dnia 10 maja 1971 r., III CZP 10/71, OSNC 1971, nr 11, poz. 187.
- Postanowienie SN z dnia 11 lutego 2022 r., III CZ 77/22, LEX nr 3402008.
- Postanowienie SN z dnia 20 maja 2022 r., III CZ 124/22, LEX nr 3402735.
- Postanowienie SN z dnia 17 stycznia 2023 r., II UZ 14/22, LEX nr 3510782.
- Postanowienie SN z dnia 27 kwietnia 2023 r., III CZ 390/22, LEX nr 3578441.
- Uchwała SN z dnia 20 października 2023 r., III CZP 24/23, OSNC 2024, nr 2, poz. 15, LEX nr 3617365, Prok. i Pr.-wkł. 2024, nr 3, poz. 38.
- Postanowienie SN z dnia 30 listopada 2023 r., III CZ 181/23, LEX nr 3689946.
- Postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2023 r., III CZ 321/23, LEX nr 3651947.
- Postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2025 r., III CZ 255/24, LEX nr 3818798.
- Postanowienie SN z dnia 30 stycznia 2025 r., III CZ 192/24, LEX nr 3824513.